

11th International Conference on Language, Literature, Culture and History Studies

مکتب رئالیسم در شعر اخوان ثالث

دکتر محمد معین صفاری

عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور

چکیده:

مکتب رئالیسم یکی از مکاتب ادبی اروپایی است که بر بیان واقعیات عینی و ملموس جهان بدون دخالت دادن ذهنیات انتزاعی نویسنده تأکید می‌کند. این مکتب در حوزه‌ی شعر معاصر فارسی نفوذ و تأثیر درخور اعتنایی داشته که رد پای آن را می‌توان در اشعار شاعرانی همچون نیما یوشیج، مهدی اخوان ثالث، احمد شاملو، فروغ فرخ زاد و... مشاهده نمود. آنچه مسلم است؛ شاعران این جریان شعری با نگرشی خردگرا و واقع بینانه در پی به تصویر کشیدن عینیات زندگی مردم و رخدادهای اجتماعی-سیاسی به منظور بالابردن سطح آگاهی و دست یافتن به مطالبات حقوق فردی و اجتماعی افراد جامعه‌ی زمان خود هستند. زبان منطق شعری آنها غالباً آمیخته با نماد و تمثیل است که با بیانی غیر مستقیم و تأویل بردار از آن در جهت پرداختن به رسالت شعری به مفهوم برجسته ساختن واقعیات پنهان جامعه و بیدارگری افراد جامعه بهره می‌گیرند. مهدی اخوان ثالث از شاعران معاصر در اشعار خود به واقعیت‌های موجود در جامعه عصر خود توجه داشته است. این پژوهش به شیوه توصیفی - تحلیلی به بازبانی مؤلفه‌های رئالیسم در اشعار این شاعر پرداخته است. یافته‌ها نشان می‌دهد اخوان در تبیین مؤلفه‌های رئالیستی مفاهیم را در اشعار سمبولیک خود آورده است؛ به این معنی که کلیت شعر قالبی سمبولیک دارد، اما واقع‌گرایی به شکل جزئی در بندهای شعری نمایان شده است. نگاه اخوان ثالث به مؤلفه‌های رئالیستی نگاهی اجتماعی و سوسیالیستی است. در این میان ظلم، مرگ، مبارزه، شکست، فقر و غیره با بیانی رئالیستی در آثار این شاعر معاصر ارائه شده است. مرگ از پربسامدترین مؤلفه‌های رئالیسم در سروده‌های اخوان است.

کلمات کلیدی: رئالیسم، ادبیات معاصر، شعر نو، اخوان ثالث